

**YANGI O‘ZBEKISTONDA UCHINCHI RENESSANS POYDEVORINI
SHAKLLANTIRISHDA IQTISODIYOT FANIDAGI OLIMALARNING O‘RNI**

Malikova Sevinch Telman qizi

Guliston davlat universiteti “Raqamli iqtisodiyot va innovatsiyalar” fakulteti 2-kurs talabasi,
Guliston shahar, O‘zbekiston

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10927767>

Yangi O‘zbekistonda uchinchi renessans davri asoslarini shakllantirishda iqtisodchi olimlarning o‘rni juda muhim, chunki ular innovatsiyalar, bilimlar va inson kapitaliga asoslangan iqtisodiyotni rivojlantirishning maqbul yo‘llarini tahlil qilish, bashorat qilish va tavsiya etish qobiliyatiga ega. Iqtisodchi olimlar qashshoqlik, tengsizlik, ishsizlik, korrupsiya va ekologik muammolarga qarshi kurash kabi dolzarb ijtimoiy-iqtisodiy muammolarni hal etishga ham hissa qo‘shishi mumkin. Bundan tashqari, iqtisodchi olimlar xalqaro hamkorlikni kengaytirish, O‘zbekistonning jahon bozorida integratsiyalashuvi va raqobatbardoshligini oshirishga hissa qo‘shishi mumkin.

Shu munosabat bilan yangi O‘zbekistonda ta’lim, fan va innovatsiyalar sohasida oliy ta’lim sifati va undan foydalanish imkoniyatlarini oshirish, ilmiy tadqiqot va ishlanmalarni qo‘llab-quvvatlash, yoshlarning ijodiy salohiyati va tadbirkorligini rag‘batlantirishga qaratilgan islohotlar amalga oshirilmoqda. Shuningdek, iqtisodchi olimlarning davlat idoralari, biznes hamjamiyatlari, fuqarolik jamiyati va xalqaro hamkorlar bilan faol hamkorlik qilishi uchun sharoitlar yaratilmoqda. Bularning barchasi O‘zbekistonda insonparvarlik, ilm-fan va ma’rifatga asoslangan uchinchi uyg‘onish davrining poydevorini qo‘yishga xizmat qilmoqda [1].

O‘zbekistonda uchinchi uyg‘onish davrida ilm-fan, san’at, adabiyot, ta’lim va jamiyatning turli jabhalarida o‘z iste’dodi, bilim va yetakchiligini namoyon eta olgan tadqiqotchi ayollar alohida o‘rin tutadi. Tadqiqotchi ayollar, shuningdek, o‘z hayotini ilm-fan va ijodga bag‘ishlamog‘chi bo‘lgan boshqa ayollarni, ayniqsa yosh ayollarni ilhomlantirishi va qo‘llab-quvvatlashi mumkin. O‘zbekistonda uchinchi uyg‘onish davridagi tadqiqotchi ayollar Yevropada Uyg‘onish davrida boshlangan ilm-fanda ayollar an’anasini davom ettirmoqda [2].

Hukumat BRMga erishish uchun ayollarning ijtimoiy va siyosiy hayotdagi ishtirokini oshirish tarafdori. Oxirgi sa’y-harakatlar natijasida parlamentdagi o‘rinlarning 25 foizi ayollarga, 32 foizi esa ayol senatorlarga to‘g‘ri keldi.

Tadqiqotchilarning umumiy sonidagi ulushi sifatida ayol tadqiqotchilarning ulushi 2008 va 2017 yillar orasida (ham to‘la vaqti, ham xodimlar soni) 40% atrofida deyarli o‘zgarmadi (1-rasm).

1-rasm. Umumiy tadqiqotchilar sonida ayollar ulushi (2008-2017) [3].

O‘zbekistonda iqtisodchi olimlar faoliyati alohida qo‘llab – quvvatlanmoqda. Bunga ayol tadqiqotchilar uchun alohida kvotalar, foizsiz ta‘lim kreditlari, magistratura bosqichlarida ayollar uchun faqat grand o‘rinlar va boshqa qator choralarni misol qilib keltirishimiz mumkin. Bularning barchasi iqtisodiyot va boshqa sohalarda yetuk olimlar yetishib chiqishini rag‘batlantirmoqda. Quyida shunday olimlarning ba‘zilari keltirilgan:

Nargiza Salimova iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Iqtisodiyot nazariyasi va jahon iqtisodiyoti kafedrasini mudiri. Uning ilmiy qiziqishlari makroiqtisodiyot, xalqaro iqtisodiyot, iqtisodiy integratsiya va rivojlanishni o‘z ichiga oladi. 200 dan ortiq ilmiy ishlar, jumladan monografiyalar, darsliklar va maqolalar muallifi [4].

Muxayo Yo‘ldosheva iqtisod fanlari doktori, professor, O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Ijtimoiy-iqtisodiy tadqiqotlar markazi direktori. Uning ilmiy qiziqishlari ijtimoiy iqtisodiyot, demografiya, gender tadqiqotlari, mehnat munosabatlari va ijtimoiy himoyani o‘z ichiga oladi. 150 dan ortiq ilmiy ishlar, jumladan monografiyalar, darsliklar va maqolalar muallifi.

Dilfuza Kuramova iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Namangan davlat universiteti “Moliya va bank ishi” kafedrasini mudiri. Uning ilmiy qiziqishlariga moliya, bank ishi, soliq va fiskal siyosat kiradi. 100 dan ortiq ilmiy ishlar, jumladan monografiyalar, darsliklar va maqolalar muallifi.

Iqtisodiyot fanlari doktori Dilorom Mamajanova O‘zbekistonda makroiqtisodiy omillarning iqtisodiy o‘rishga ta‘sirini o‘rgandi. Uning tadqiqotlari shuni ko‘rsatdiki, O‘zbekistonda iqtisodiy o‘rish ko‘p jihatdan sarmoya, eksport va import kabi omillarga bog‘liq.

Iqtisodiyot fanlari doktori Gulnora Qurbonova O‘zbekiston korxonalarini faoliyati samaradorligiga mikroiqisodiy omillarning ta‘sirini o‘rgandi. Uning tadqiqotlari shuni

ko'rsatdiki, O'zbekiston korxonolari samaradorligini ishchilar malakasini oshirish, yangi texnologiyalarni joriy etish va boshqaruvni takomillashtirish orqali oshirish mumkin.

Iqtisodiyot fanlari doktori Gulnora Karimova O'zbekistonda biznes rivojlanishiga moliyaviy omillarning ta'sirini o'rgandi. Uning tadqiqotlari shuni ko'rsatdiki, O'zbekistonda moliyaviy resurslar mavjudligini oshirish, kredit shartlarini yaxshilash va moliya bozorlarini rivojlantirish orqali biznesni rivojlantirish mumkin.

Iqtisodiyot fanlari doktori Dilnoza Mamatxo'jaeva statistik ma'lumotlarning iqtisodiy qarorlar qabul qilinishiga ta'sirini o'rgandi. Uning tadqiqotlari shuni ko'rsatdiki, statistik ma'lumotlardan iqtisodiy siyosat samaradorligini oshirish, investitsiya qarorlari va boshqa maqsadlarda foydalanish mumkin.

Iqtisodiyot fanlari doktori Lola Karimova marketing omillarining iste'molchi xulq-atvoriga ta'sirini o'rgandi. Uning tadqiqotlari shuni ko'rsatdiki, marketing omillari marketing kampaniyalari samaradorligini oshirish va iste'molchilar talabini rag'batlantirish uchun ishlatilishi mumkin.

Bular O'zbekistonda o'z mamlakati ilm-fani va iqtisodiyoti rivojiga o'z hissasini qo'shayotgan ko'plab iqtisodchi xotin-qizlarning bir nechtasigina xolos. Ular o'z yurti uchun namuna va hurmat, iftixor manbaidirlar.

REFERENCES

1. Фундамент третьего Ренессанса закладывается на гуманизме, науке и просвещении. Saytda mavjud: <https://www.xs.uz/ru/post/fundament-tretego-renessansa-zakladyvaetsya-na-gumanizme-nauke-i-prosveschenii> (tashrif vaqti: 01.02.2024 y).
2. Роль женщин в обществе ренессанса: их социальные роли и достижения. Saytda mavjud: <https://renesans.ru/articles/rol-jenshiny-v-obshestve-renessans.shtml> (tashrif vaqti: 01.02.2024 y).
3. ЮНЕСКО (2020). Картирование научно-исследовательских работ и инноваций в Республике Узбекистан. С. ЭлчиКлючевые характеристики страны в области науки, технологий и инновационной политики GOàSPIN. Том 10. Организация Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры. Париж, Франция
4. Женщины-предприниматели в Узбекистане: проблемы и возможности. <https://www.undp.org/ru/uzbekistan/publications/>
5. Женщины в Республике Узбекистан. Краткий информационный доклад. Азиатский Банк Развития Департамент Программ Социального Развития и Окружающей Среды

- (Восток). <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/149311/women-uzbekistan-ru.pdf>
6. Неслабый пол: еще 25 вдохновляющих историй о женщинах-предпринимателях в Узбекистане. <https://www.spot.uz/ru/2023/03/08/women/>
 7. Абдувохидов, А., Эшпўлатов, Д., Нурмухаммедова, М., & Қаршибоев, О. (2022). Инновацион иқтисодиётда импорт ўрнини босувчи саноат ишлаб чиқаришларни ташкил этиш масалалари. *Iqtisodiyot va ta'lim*, 23(6), 23-33.
 8. Eshpulatov, D. B. O. G. I. (2022). О 'zbekiston agrosanoat majmuasida innovatsiyalarni joriy qilish holatini baholash. *Academic research in educational sciences, (Conference)*, 16-32.
 9. Абдувохидов, А., Эшпўлатов, Д., Халимжонов, Д., & Бегимқулов, Ж. (2022). Қишлоқ хўжалигида иқтисодий ўсиш сифатини аниқлаш ва унинг кўрсаткичлари таҳлили. *Iqtisodiyot va ta'lim*, 23(4), 16-31.
 10. Akmal, A., Dostonbek, E., Odina, J., & Nozima, A. (2022). Improving credit policy of commercial banks in the development of small business and private entrepreneurship in the regions. *Asian Journal of Research in Business Economics and Management*, 12(4), 18-23.
 11. Akmal, A., Dostonbek, E., Odina, J., & Nozima, A. (2022). Current state of impact of foreign investment on the quality of economic growth of the country and regions in Uzbekistan. *Asian Journal of Research in Business Economics and Management*, 12(4), 24-29.
 12. Alisher, B., Dostonbek, E., Turgunboy, M., Gulizakhro, T., & Alisher, K. (2021). Issues of Digitization of the Banking and Financial System in the Integration of the Republic of Uzbekistan into the World Economy. *Academic Journal of Digital Economics and Stability*, 10, 76-81.
 13. Eshpulatov, D. (2021). Issues of the Implementing of Innovations in the Formation of an Innovative Economic System in the Republic of Uzbekistan. Available at SSRN 3935116.
 14. Eshpulatov, D. Scientific Theoretical Views Development on the Investment Impact on the Economic Growth Quality (October 1, 2020). *Journal of Management Value & Ethics*.
 15. Ibragimovich, B. G., Jumaboevich, M. T., & Alijonovich, K. A. (2022). Methods of sustainable food supply system development. *World Bulletin of Management and Law*, 16, 100-106.